

א) כצ"י וצנ"י איתא אמר ר"י, (ז) נע"י תוספות הגיגה יג. ד"ה אין מוסרין]. (א) נברכות מן. פסחים מט:]. (ד) צ"ק לת. ע"ז ג. (ה) נלעיל מ.]. (ו) ס"א איני, (ז) צ"ל ולבני נתן, (ח) נלעיל מ.]. (ט) ס"א נענשים, (י) ונע"פ תוס' יצמות סא. ד"ה ואין].

תורה אור השלם

- תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב: דברים לג ד ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם והאדם וחי בהם אני יי? ויקרא יח ה
- אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו:
- בראשית ט ד רק חזק לבלתי אכל הדים כי הדים הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הדים:

דברים יב כג

גליון הש"ס

גמ' עובר כוכבים שעוסק בתורה. ע"י הגיגה דף יג ע"א מוס' ד"ה אין:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רק חזק לבלתי אכל הדים זה אבר מן החי כי הדים הוא הנפש נמחק:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו דממו לא תאכלו הבשר, בנפשו דמו בעוד נפשו בו (בראשית ט ד) בעוד שהוא הבשר בנפשו דיא דמו, לא תאכלו הבשר (דע"ל יז,י).

תמונתהעמוד הראשון של ספר חובת הלבבות

והא דינין קוס עשה. משפט הוא וקא חשיב: ומשני **קוס עשה** ו**שב אל תעשה הוא**. קוס עשה משפט ושב ואל תעשה עול אפילו אינו מלוה לעשות משפט והוא יושב ובטל מחוהר הוא שלא לעשות עול ואזהרת לא תעשו עול (ויקרא יט) אינה קוס עשה משפט אלא לחודה קיימא שב והבטל מלא תעשה עול אבל אזהרת לא תשבות על כרחיך אינה אלא קוס עשה: **מורשה לנו**. ולא להם ואיכא משום גזל כדמפרש: **מורשה מאורסה**. אמוראי איכא דדרשי דהו גבי עס הארץ בפרק אלו עוצרין בפסחים (דף מט:): **מיגול קא גול לה**. והא קא חשיב גול וכן נערה המאורסה דהא כלל גילוי עריות הוא: **האדם**. ר"מ דלית ליה אתם קרוין אדם ולא עובדי כוכבים קרוין אדם ור"ש היא דדרש לה במסכת יצמות (דף סא): **בשבע מאוס דידהו**. עוסקין בהלכות אותן שבע מלות להיות בקיאלין דהן: **בשר**. צעוד נפשו קיימת לא תאכלו וזה אבר מן החי. ודמו לדרשא אחרינא למשרי אבר מן החי דשרצים כדלקמן בשמעתין: **כיואל דבדרי אתם אומר**.

שאף ישראל חוהרו על דם מן החי בסיני ומשום חיות. ורבי חנינא קאמר לה: **כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר כו'**. כלומר לא תאכל הדם הנזכר בראש המקרא צעוד הנפש עם הבשר: ורצנן הווא. דסמך דם לאזהרת אבר מן החי לא למסרי משום חיות סמכי' אלא למסיר דם הקזה שהנפש יוצאה בו משום דם הוא דסמכיה דלא תימא אזהרת דם גבי וצחנת מזקקן ומלאך כתיב (דברים יב) דם שחיטה הוא דלוי דם אצל דם הקזה לא הוי דם להכי אקשייה לאבר מן החי מה אבר מן החי אסור מחמת איסורו אף דם מן החי מוזהר עלה משום דם וצלבד שיהא דם הנפש אצל דם הקזה שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם אצל איסור חיות לא מוכר בו ולא בשום דם ובכריתות (דף כג.) מפרש איזה דם הקזה שהנפש יוצאה בו מטיפה המשחרת ואיך משהוא מתחיל ללאת שחור: **למה לי למסב**. אבר מן החי בסיני וצני נח אטו ישראל משום דקבלו תורה ילאו מכלל מנ"ו הראשוני בשלמא עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני למילתייהו נשנית לפי שלא פרש כ"כ צבני נח על אלו עצירות ^ט עושנן עליהם וכן בעריות לפרש עושנן אלא אבר מן החי למה לי לאהדורי: **לוא ולוא נאמרה**. כדמפרש לקמן מדנשנית עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני ואשכחן דאיעגש עובדי כוכבים עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו וגו' וצגלל התועבות האלה וכן התועבות האל שמע מיניה כי יהיב קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להנך מצני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לצני נח מסיני ואיך אע"ג דעד

וכתו וגו' וצגלל התועבות האלה וכן התועבות האל שמע מיניה כי יהיב קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להנך מצני נח וכדקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לצני נח מסיני ואיך אע"ג דעד

סיני נגטוו עליה מדלא הדר תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים וצגילוי עריות דאשכחן דאיעגוש עובדי כוכבים עלייהו שמע מיניה ישראל שיאלו לקדושה עמדו באיסורין אצל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלצני נח הוא דאסירי ולא לישראל ומשני ליכא מידי דלישראל שרי ולעובדי כוכבים אסור שכשילאו מכלל צני נח להתקדש יאלו ולא להקל עליהם ולזה ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי אתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיך אזהה שלא נשנית אינה צבני נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוה אמינא נטלוה מצני נח ממתן תורה ואיך: **ואנו אין לנו**. אזהרה צבני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: **ואליצא דרבי יהודה**. דלומר בפרק גיד הנשה (סו"ן דף ק:) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו צני נח קודם מתן תורה ורצנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העמיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר צני נח דהא צני ישראל כתיב [בראשית לב]. והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לצני נח לעולם הוצרך לשנותן בסיני לאו משום דאי לא אהדרינהו הוה אמינא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למייגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל וצעוד שהיו צני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאתני עבודת כוכבים הוה גמרינן להו: **ואשכחן דאיעגוש עובדי כוכבים עלייהו**. שבע אומות כדכתיב [דברים יח] לא ימצא בך מעביר בנו ובתו בלש: **אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לצני נח נאמרה**. לצני יעקב צעוד שהיו צני נח נאסר להם ולא משאלו לכלל ישראל: **וארי יפס תואר**. שאסורה להם כדאמר לעיל כי **כבוש** ייבהו. לא נתנה אלא לכבוש כי אס לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כבוש: **משום דלאו צני מחילה ניהו**. שאף ישראל נגטוו על הגזל אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גזל בעיניהם שעוצרין על מדתן שרחמנין הן ומחלין על דבר קל אצל צני נח אחרים הם: והרי

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נמ.

אל"א האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ אתם קרוין אדם וקשה דצפ"ק דכריתות (דף ו:) פטור סך משמן המשחה לעובד כוכבים ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על בשר אדם לא יסך אתם קרוין אדם מיהו מצנינו למימר דטעמא משום דכל שיטנו צסק יטנו צבל יסך וכל שאינו צסק אינו צבל יסך וי"ס דגרסי הכא רבי ירמיה ור"מ מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם רגזו ע"ד היתרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת ה') **תעד דלא מיימי** דכא על יצמתו (יצמות דף סא. וסס) מדכתיב במצרים כל האדם והצהמה (שמות ט) והא דקאמר הכא כהנים לויס וישראל' לא נאמר ה"ק לא נאמ' אדם דלישתמע כהנים לויס וישראל'ס וה"ר משולם פי' דוקא גבי פורענות קורא אותם אדם דלין ראוי לכמוז שם ישראל אצל גבי האדם וחי דהם ה"ל למכתב כהנים לויס וישראל'ס כמו שרגיל צבל מקוס כדכתיב (ויקרא כא) אמור אל הכהנים (במדבר יח) ואל הלויס תדבר (שמות יד) דבר אל צני ישראל והכי איתא במדרש ויכולו מה אקוב לא קבה אל שלא הזכיר שמו על פורענות אדם כי יהיה צעור צשרו נגע זרעת כי תהיה בצדס ולא בישראל אלה יעמדו לצרך את העם וגבי פורענות אלה יעמדו על הקללה והא דפריך התם מהנך קראי אף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרוייס אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכתה גבי פורענות את ישראל בצדס היכא דלא איירי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקרותן אדם": **אף דם מן החי**. ולרצנן אבר מן החי וקשה דתנא דלעיל (דף יז:) **דדריש** דנ"ל אבר מן החי מאכל תאכל ולא מוקי האי קרא אלא למישרי שרצים כדנפקא לקמן מי שדמו חלוק מצשרו:

ורצנן **ההוא אדם** הקוה. בפרק גיד הנשה (סו"ן קג.) מוקי לה דאבר מן החי נוהג בין בטמאים בין בטהורי והכא דמוקים לה לדם הקוה כמ"ד התם (דף ק:) אינו נוהג אלא בטהורין: **נאמר** **לצני נח**. עובד כוכבים שצבת לא שייך כאן דישראל החוהרו לשבות:

ליבא מידעם דלישראל שרי. דבדרי שהוא מלוה לישראל לא אמרינן הכי העובד כוכבים שצבת חייב ולישראל מלוה אף על גב דצבני צצבת אין מלוה לישראל מ"מ יש עליו מלות צצנית צצבת ועל העובדים דעובד כוכבים חייב וישראל פטור אע"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה דאמרינן בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף עב:) ילא ראשו אין נוגעין בו דלין דוחין נפש מפני נפש אצל קודם

שילא ראשו החי' פושעת ידה וחתכתו לאצרים ומויליאה כדי להציל את אמו וכה"ג בעובד כוכבים אסור כיון שהוזהרו על העובדים וי"ל דהא נמי בישראל מלוה כדי להציל ואפשר דאפילו בעובד כוכבים שרי: והא

סיני נגטוו עליה מדלא הדר תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים וצגילוי עריות דאשכחן דאיעגוש עובדי כוכבים עלייהו שמע מיניה ישראל שיאלו לקדושה עמדו באיסורין אצל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלצני נח הוא דאסירי ולא לישראל ומשני ליכא מידי דלישראל שרי ולעובדי כוכבים אסור שכשילאו מכלל צני נח להתקדש יאלו ולא להקל עליהם ולזה ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי אתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיך אזהה שלא נשנית אינה צבני נח. הילכך אס לא נשנית אבר מן החי הוה אמינא נטלוה מצני נח ממתן תורה ואיך: **ואנו אין לנו**. אזהרה צבני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: **ואליצא דרבי יהודה**. דלומר בפרק גיד הנשה (סו"ן דף ק:) מצני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו צני נח קודם מתן תורה ורצנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העמיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר צני נח דהא צני ישראל כתיב [בראשית לב]. והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורין לצני נח לעולם הוצרך לשנותן בסיני לאו משום דאי לא אהדרינהו הוה אמינא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לצני נח דמהא ליכא למייגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל וצעוד שהיו צני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאתני עבודת כוכבים הוה גמרינן להו: **ואשכחן דאיעגוש עובדי כוכבים עלייהו**. שבע אומות כדכתיב [דברים יח] לא ימצא בך מעביר בנו ובתו בלש: **אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לצני נח נאמרה**. לצני יעקב צעוד שהיו צני נח נאסר להם ולא משאלו לכלל ישראל: **וארי יפס תואר**. שאסורה להם כדאמר לעיל כי **כבוש** ייבהו. לא נתנה אלא לכבוש כי אס לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כבוש: **משום דלאו צני מחילה ניהו**. שאף ישראל נגטוו על הגזל אלא שפחות משה פרוטה אינו נחשב גזל בעיניהם שעוצרין על מדתן שרחמנין הן ומחלין על דבר קל אצל צני נח אחרים הם: והרי

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

קיבו א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:

ב (מיי' סז):

עין משפטא גר מצוה

ב (מיי' סז):